FRACTALELE INTUIŢIEI EMINESCIENE

CZU: 113/119:821.135.1.09

Ana SÎRBU

Şcoala Doctorală de Filosofie
Universitatea de Stat din Moldova

FRACTALS OF EMINESCENT INTUITION

We all knouw Eminescús cosmogony, is and will remain the compactified infinite of the Romanian nation, and his work mirrors the mysteries of Matter, Time, Space, Galaxies and the Universe as a Whole. The reasonings written in „Fragmentarium" suggest the poet's constant concern for science. The syncretic culture of the Eminescian visions reflects the unknown dimensions, and the fragmentary phrases amaze with the analytical consistency of many cosmogonical and cosmological mysteries. The genius himself recognizes that his mind's eye sees phenomena that are difficult to understand and difficult to explain.

Keywords: *intuition, cosmology, shapes, dimensions, the light, fractal, quantum, metaphysical.*

Motto:
O cerinţă a raţiunii omeneşti este raţiunea infinită.
Mihai Eminescu

Eminescu poseda o gândire complexă, care-i asigura deschidere către tărâmurile poetice, însă natura reflexivă şi cugetarea riguros articulată îi lasă loc şi pentru proză. Un exemplu confirmativ în explicarea acestei idei este nuvela *Sărmanul Dionis,* ce cuprinde implicit aspecte cosmologice şi spiritualiste pe care filosofia indiană le presupune. Pentru a pătrunde sensurile ascunse ale conştiinţei eminesciene în descrierile de dedublare şi pluridublare, ar fi nevoie să unim *ştiinţa* şi *conştiinţa*, ceea ce ne-ar ajuta a înţelege existenţa fiinţei umane atât în plan fizic, cât şi în plan psihic/spiritual.

Am pornit acest studiu din manuscrisul 2255, în care Eminescu scrie că: „*În Eter fiecare atom e un individ care stă în legătură cu toate. Cum s-o mişca punctul de gravitaţiune al unuia în jos, punctul celuilalt, din cealaltă terezie, oarecum se mişcă în sus*" [4, p. 107], aceasta fiind descrierea exactă a fenomenului numit în fizica modernă *inseparabilitate cuantică*.

Într-un alt fragment geniul scrie: „*Finalitatea poeziilor mele este să descopăr ecuaţiile matematice ale universului, ale lumii, ale continentelor, ale ţărilor, ale oraşelor şi ale corpului omenesc...*", apoi în altul „*un microcosm – mărime infinit de mică – faţă cu macrocosmosul – mărime infinit de mare, punctul de gravitaţie e sufletul oricărui subiect; la cuvinte el e reprezentat prin accent"* [4, p. 107]. Deci, vedem o porni-

re ciudată pentru acele vremuri, în care nu erau cunoscute matematicile probabilistice ale internetului şi informaticii: o pornire de la universul macrocosmic şi finalizând cu corpul omenesc (microcosmos), un parcurs în care matematica nu explică doar fizica, ci şi astronomia. Toate aceste fenomene sunt percepute şi studiate prin prisma materiei fizice, pe care Eminescu o transcende cu ajutorul „*ghemelor de lumină*" [4, p. 106].

Primul filosof care a introdus noțiunea de „element material primar" al tuturor lucrurilor, cât şi al tuturor fenomenelor cosmice şi pe care le-a identificat ca fiind apă, a fost Thales din Milet[1], cel care toată viața a căutat motivația mişcării acestei substanțe. Thales susținea că apa este forma începutului sau chiar însuşi începutul, presupunând existența unui spirit mişcător. Astfel, au trecut mii de ani ca evoluția ştiințifică să demonstreze că apa poate exista şi sub formă de undă, nu doar pentru faptul că este fluidă. Ne referim în acest context la *aquaporina*[2] – recenta descoperire experimentată la nivel atomic – acolo unde lumea este cuantică, amorfă, luând forme diferite/infinite, dependență de frecvențe/informație.

Există o legătură foarte tensionată între percepție şi realitate, care se află într-o permanentă geneză, iar intuiția lui Eminescu s-a atins de acest transcendental. Fenomenele respective le explică şi Basarab Nicolescu, care postulează cu claritate electivă că o cunoaştere profundă a realității este imposibilă fără o veritabilă gândire transdisciplinară. După ce pătrundem tulburătoarea lume cuantică, *volens-nolens* ajungem în universul încercărilor de unificare a fizicii (câmpurile cuantice, unificarea interacțiunilor fizice şi, respectiv, teoria finală a supercorzilor). Acesta este un prilej potrivit ce semnalează naşterea unei „matematici metafizice" [5, p. 74]. Autorul direcționează către gândirea sistemică, a transdisciplinarității ce constă într-o nouă viziune transgresivă asupra lumii, a unei viziuni structurate pe nivelurile ei de complexitate[3]. Energia care circulă de la un nivel de complexitate la altul face ca fizica cuantică şi gândirea sistemică să se situeze într-o vecinătate atât evidentă, cât şi neasumată. Gândirea sistemică, comparativ cu gândirea analitică, distinge trei scări ale ansamblurilor de complexitate: a particulelor, a omului şi a planetelor, omul fiind la mijloc, ca măsură a celorlalte. Totodată, toate îşi asigură coerența interioară printr-o dinamică continuă a schimbului de energie. Interacțiunea acestor scări rămâne a fi una printr-o veritabilă articulație transdisciplinară, cosmologia cuantică având o contribuție esen-

---

1 Thales din Milet (în greacă:Θαλής o Μιλήσιος (*Thalēs ho Milēsios*)) (n. 624 î.Hr., Milet, Turcia – d. 547 î.Hr., Milet, Turcia) a fost un filozof grec presocratic, care a contribuit la dezvoltarea matematicii, astronomiei şi filosofiei. Este considerat părintele ştiințelor.

2 Aquaporinele sunt canale de apă, proteine intrinseci majore, care formează pori în membrana celulelor biologice, facilitând în principal transportul apei între celule. Prin aquaporine apa curge mai rapid în interiorul şi în afara celulei. Pentru descoperirea apei sub formă de undă, s-a oferit Premiul Nobel în 2003.

3 Față de ediția din 1985, cea din 2002 este redimensionată la nivelul structurii, astfel, capitolul al 3-lea *(Teoria finală: supercorzile)* este complet nou, iar fostul capitol 10 *(Vers une nouvelle transdisciplinarité)* beneficiind de dezvoltările ulterioare ale ideii, devine al 11-lea, sub titlul de *Cunoaştere in vitro şi in vivo: disciplinaritate şi transdisciplinaritate.*

țială. Postulând participarea scării cuantice şi a scării cosmice la aceeaşi unitate, noua cosmologie permite înlăturarea clivajului dintre cele două infinituri. În acest context, raportarea restrictivă la *spațiu-timpul continuu cu patru dimensiuni,* Basarab Nicolescu introduce noțiunea de *niveluri de realitate*, ceea ce include scara cuantică ce relevă spațio-temporalitatea multidimensională şi discontinuă. Deoarece realitatea este cognoscibilă, dispunerea ei pe niveluri presupune un ansamblu de sisteme aflate sub influența permanentă a unor legități generale, ceea ce mărturiseşte coerența gödeliană.

Excepționalul scenariu al cosmogenezei eminesciene pe care *Scrisoarea I* îl cuprinde devine rădăcină tacită pentru scenarii cosmologice care au urmat, timp de un secol de ştiințificitate, începând de la Einstein la Stephan Hawking. Modelul „galactomului" şi al „universului ciorchine" dezvoltat de Traian D. Stănciulescu [8, p. 30-36] reprezintă un exemplu elocvent de „hermeneutică analitică", al cărui model ne propunem să-l avem în vizor în propria cercetare.

„Drumul cel mai scurt dintre infinitul mic şi infinitul mare este conştientul infinit", aşa cum asertează Basarab Nicolescu [5, p. 215]. Sau, în alți termeni: „Poezia este suprema aproximare cuantică a lumii. Mecanica cuantică descrie mecanica universului, în timp ce poezia îi revelează secreta dinamică." [5, p. 93].

Prin această ordine de idei, scrierea eminesciană capătă o nouă interpretare. La întrebările celor de la „Junimea", cu referire la proza *Sărmanul Dionis,* Eminescu răspundea că este o teorie *greu de înțeles şi greu de explicat.* Deşertăciunea ecleziastică a fost pentru el pătrunderea absolută, ceea ce l-a întors la metempsihoză, înțelegând că pieirea definitivă la nivel macrocosmic e imposibilă şi omul, ca un Ahasver, e nevoit să se supună acestor legități, repetându-şi existența transfinită: *„Un punct matematic se pierde-n nemărginirea dispoziționii lui, o clipă de timp în împărțibilitatea sa infinitezimală, care nu încetează în veci. În aceste atome de spațiu şi timp, cât infinit!"* [4]. Prin intuițiile sale geniale, Eminescu şi-a dezvăluit preştiința nemarginilor gândirii sale, încercând să explice faptul că trecutul şi viitorul se află înăuntrul nostru, sub forma unei proiecții holografice informaționale: *„Trecut şi viitor e în sufletul meu, ...şi infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un strop de rouă."* [4]. Poetul căuta misterul prin care noi, oamenii, am găsi în noi şi am accesa capacitatea de a ne pune în legătură cu acest fenomen numit „Timp", căruia îi spune „*ordini de lucruri"*, care „*există şi lucrează simultan"*, exprimându-şi totodată regretul pierderii necromanției şi astrologiei ca ştiințe ce ne-ar fi descoperit multe mistere. A înțeles că Dionis şi-a văzut toate versiunile doar prin ochii lui Dan.

Forța de pătrundere a fenomenelor descrise în *Sărmanul Dionis* cere cugetare de o stranie neregularitate, iar scrierile din *Fragmentarium* − ce reflectă fenomene enigmatice care transcend materia solidă, fluidă şi materia cuantică amorfă − cer o concentrare şi o cunoaştere profundă a fizicii cuantice, cu toate legitățile ei transcendente.

Dacă legăm ideea lui Thales de descoperirea uluitoare a savantului Gheorhe Benga − apa sub formă de undă (aquaporina) − găsim că acel *suflet mişcător* menționat de Thales face cu-adevărat ca apa să fie fluidă, fapt care-i permite acestei substanțe

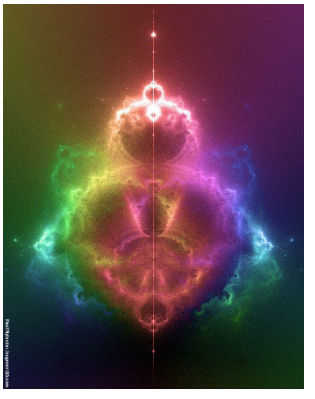
să înmagazineze uşor informaţia. În teologie aceasta se numeşte *apă sfinţită*, în misticism – *apă descântată,* iar în ştiinţă – *apă structurată*. Aşa ori altfel, Masaru Emoto a demostrat experimental capacitatea apei de a înmagazina informaţia, ceea ce altfel explicat ar însemna că a demonstrat cum apa ia formă, fiind supusă unor câmpuri cuantice amorfe: cuvânt, emoţie ori sunet/vibraţie.

În contextul dat, să găsim similitudinea dintre apă şi lumină. Dacă într-un sfârşit a fost demonstrat că apa poate exista şi sub formă de undă, iar cu mii de ani în urmă se credea că apa este substanţa primordială, atunci ce s-ar putea crede despre lumină? Noi ştim sigur că lumina există sub formă de undă, ba mai mult, e cert faptul că lumina există pe mai multe frecvenţe! Ochiul uman poate detecta doar şapte frecvenţe (culori) ale luminii (rogvaiv), dar mai sunt frecvenţe (ultra- şi infra-) în afara lungimii de undă vizibile, detectate doar cu ajutorul aparatelor tehnologice. Putem admite că există frecvenţe de lumină pe care ÎNCĂ nu suntem în stare să le detectăm nici cu cele mai avansate aparate de care dispunem la moment.

Bunăoară, să luăm particula-undă numită *boson,* descoperită cu ajutorul colliderului de la CERN. Această descoperire este o deschidere spre faptul că există o mulţime de frecvenţe de lumină (unde) şi nu este exclus să fie demonstrat experimental (spre mulţumirea reducţionişţilor) că anume lumina este substanţa primordială din care au urmat toate, aşa cum spun scrierile sfinte.

Pornind din expresia lui Eminescu în care spune că într-o picătură de apă se reflectă întregul univers, la fel poate fi şi cu structura câmpului de lumină. În fiecare cuantă de lumină, putem găsi reflecţia întregului univers, în care la rându-i se reflectă celelalte ca o structură holografică dintr-o infinitate de fractali, aşa cum într-o moştră de ADN se află codificată informaţia despre întreaga civilizaţie. Însă lumina fiind transcendentă, ar putea reflecta şi universuri paralele. Doar că în cazul fractalilor materiei vizibile se schimbă dimensiunea, iar în cazul câmpului cuantic se schimbă frecvenţa. În ambele cazuri, legăturile dintre fractali sunt spiroidale. Pentru a dezvolta cât de cât această idee, ar fi bine să o trecem prin conceptele titanilor ştiinţifici, cum ar fi pentru cazul dat Nicola Tesla. Datorită interesului său pentru cultura vedică, el a înţeles modelele ştiinţifice profunde, căutând mai mult în misterul fiinţei sale. Pentru a descrie câmpul originar care umple spaţiul, Tesla a preluat termenul *akasha* de la zeii antici, explicând astfel *eterul* purtător de lumină. N. Tesla este numit omul care a inventat veacul XX, datorită faptului că a descoperit curentul continuu, electricitatea şi altele în acest sens, fără de care noi nu ne închipuim viaţa. Tesla a scris că acest mediu originar, un câmp de forţă devine materie atunci când energia cosmică acţionează asupra lui, iar când acţiunea încetează, materia dispare şi se întoarce în *akasha*. Din moment ce acest mediu umple tot spaţiul, tot ce se petrece în spaţiu poate fi raportat la el. Astăzi, mai mulţi savanţi de referinţă − între care David Bohm, Harold Puthoff ş.a. redescoperă rolul câmpului explicat de Tesla, ce are capacitate de a crea coerenţă în tot universul. Dar să încercăm a înţelege de ce Tesla a recurs la acest termen – *akasha* – pentru a-şi explica viziunea şi cum se văd fenomenele subatomice descrise de Eminescu, care era şi el cunoscător al Vedei.

Akasha este un cuvânt sanscrit, ce ar însemna substanța originară şi poate fi înțeleasă prin structuri fractalice, unde cel mai mic flux poate conține modelul întregului. Începând cu anii ”80 ai secolului trecut, perfecțiunea computerelor a permis vizualizarea şi reproducerea matematică a modelelor naturii. Matematicianul Benoit Mandelbrot a introdus în știință − cu ajutorul formulelor matematice − termenul de *fractal*, demonstrând că repetarea egalităților duce la o infinitate de forme geometrice, care se schimbă în funcție de spațiu, fiind finite şi în acelaşi timp infinite. După această descoperire a lui Mandelbrot, *fractalul* a fost numit *amprenta divină*, deoarece reflectă arta în sine a Naturii. Figura obținută prin calculele lui Mandelbrot aminteşte de Dumnezeul induşilor, ori de Budda. Ulterior, această figură a fost numită *buddahbrot* (imag.).

Imagine: Fractalul

Fractalul în materia vizibilă indică o formă geometrică neregulată, bine conturată, care fiind spartă în bucăți, îşi reproduce forma inițială în fiecare părticică, doar că în dimensiuni mai mici, astfel demonstrează că are capacitatea de autosimilaritate.

Ce ține de **fractalul cuantic** este o concentrație de energie (o frecvență necunoscută), mai degrabă o cuantă de lumină, amorfă, atemporală, capabilă de a transcende realitățile şi de a lua orice formă, dependență de informația cu care se cuplează primind energia respectivă, pentru spațiul predestinat. Este pretutindeni şi, în acelaşi timp, nicăieri: pretutindeni în atemporlitate şi nicăieri în spațiu-timp.

Fractalii sunt figuri foarte complicate, fiecare fărâmă din ei are capacitatea să reproducă întreaga figură. Această descoperire a schimbat viziunea savanților asupra universului. La trecerea fractalului de la un nivel la altul se întâmplă o schimbare permanentă, o transformare numită spirală cosmică, structurată de inteligența matriței timpului şi spațiului. Tainice viziuni a reflectat Eminescu în fraza: *„Trecut şi viitor e în sufletul meu, ...şi infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un strop de rouă”*. Dacă geniul a pătruns că infinitul este în ființa umană, atunci întrebarea este: în ce mod pot ființele umane să reflecte acest infinit, dacă nu prin fractalii cuantici? Ori dacă e vorba de fractali cuantici, fără discuții aceştia pot schimba o infinitate de forme în spațiul 3D, timp de o fracțiune de secundă, iar dincolo de 3D devine amorfă, gata oricând să ia formă în spațiu-timp.

Misterul materiei demonstrează natura haotică şi complicată a fractalilor, de aceea, pentru a memora o structură, trebuie să respingem celelalte părți ale fractalului, motiv ce ar explica de ce noi nu vedem dimensiunile paralele ori alte versiuni ale noastre din acele realități. Misterul cuantic însă se ascunde în spirala ce leagă fractalii între ei (locul unde se petrece schimbarea). Fractalii cuantici ar putea explica natura spirituală a ființei umane, care ieşind din corpul material, pleacă în eter pentru a se materializa în altă parte, poate în alt corp.

Ce ține de materia vizibilă, cine ştie? Poate că cercetând misterul fractalic descoperim în el explicația expresiei biblice: „L-a făcut Dumnezeu pe om după chipul şi asemănarea Sa”, unde Dumnezeu alege…

Dar, vorbind de *fractalul cuantic*, luăm în seamă alt fenomen, unde cel care alege este Omul…

Bibliografie:

1. BARROW, John D. *Cartea infinitului. Scurtă introducere în nemărginit, etern şi nesfârşit,* Bucureşti: Humanitas, 2005.
2. CRĂCIUNESCU, Pompiliu. *Eminescu, Paradisul infernal şi transcosmologia.* Iaşi: Junimea, 2018.
3. CONSTANTINESCU, P.V., STĂNCIULESCU T.D. *Ierarhiile Luminii, conexiuni metafizice.* Iaşi: Arithea, 2019.
4. EMINESCU, M. *Opere. III: Fragmentarium, Corespondență.* Chişinău: Gunivas, 2008.
5. NICOLESCU, Basarab. *Noi, particula şi lumea*. Iaşi: Polirom, 2002.
6. SOLTAN, Petru, SÎRBU, Ana. Emoțiile şi cugetarea. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Chişinău, 2012.
7. SÎRBU, Ana. Cosmosul eminescian, între intuiție şi rațiune. În: *Congresului Mondial al Emi-nescologilor*. Editia a 8-a, Chişinău, 2019.
8. STĂNCIULESCU, T.D. *(Meta)Fizica luminii: spre o hermeneutică a cosmologiei eminesciene.* Iaşi: Performantica & Biophotonic-Concept, 2017.
9. DEL CONTE, Rosa. *Eminescu sau despre Absolut.* Cluj: Dacia, 1990.